

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
42

ISSN 1211-7250
ISBN 80-86023-29-X

BRNO 2001

PŘEHLED VÝZKUMŮ 42 (2000)

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
<http://www.iabrno.cz>
- Odpovědný redaktor: Doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Mgr. Balázs Komoróczy, Ing. Petr Škrdla, Ph.D.,
PhDr. Lubomír Šebela, CSc., Mgr. Richard Zatloukal, Miroslav Lukáš,
Alice Del Maschio
- Na titulním listě:
1. Výřez jihovýchodní části historického jádra města Brna z plánu z roku 1754 (Archiv města Brna, Sbíрка map a plánů K11).
Uložení Portos//D:/scanner/PV 2000/PV/Pvtif.tif
 2. Dvě středověká aquamanile ve tvaru beránka a koníčka, pocházející z odpadních jímek, odkrytých roku 2000 při výzkumu severozápadní části tzv. „Velkého Špalíčku“ v Brně (Dominikánská 3, 5, 7). Foto Karel Šabata, Museum města Brna.
- Tisk: BEKROS
- Náklad: 350 ks

© 2001 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

BRANTICE (okr. Bruntál)

Kostel Nanebevzetí P. Marie. Střední a mladší doba hradištní, vrcholný středověk, novověk. Kostel, kostelní hřbitov. Záchranný výzkum.

Záchranný výzkum v interiéru kostela Nanebevzetí P. Marie v Branticích (květen-červen 1999) byl vyvolán sanací podlahy po povodni. Ještě před započítím zkoumáním byla úroveň terénu v kostele snížena až téměř na úroveň podloží, takže pro rekonstrukci stratigrafických poměrů na lokalitě mohl být využit pouze ojediněle dochovaný blok neporušeného terénu před jižním bočním vstupem do lodi.

Nejstarší nálezovou situací představoval archeologickým materiálem kontaminovaný povrch jílovité povodňové vrstvy v nadloží říční šterkové terasy (kostel je situován těsně nad pravým břehem řeky Opavy) a mělká deprese vyplněná prachovými šedým jílem, ze kterých pochází keramické zlomky dobrodzienské skupiny (viz kap. Doba římská a stěhování národů).

Výše byla uložena tmavá sídlištní vrstva obsahující keramické střepy z období středo- a mladohradištního. Zahloubené sídlištní objekty však nebyly s výjimkou tří kúlových jamek na zkoumané ploše zachyceny. Do zmíněné vrstvy byly hloubeny základy středověké sakrální stavby. Základové partie strženého kvadratického presbytáře 1. stavební fáze kostela (kolem r. 1300) byly odkryty v presbytáři, nyní v jádru renesanční stavby, která však využila částečně zdiva lodi gotického kostela. V kostele se krátce po jeho zbudování začalo pohřbívat. Celkem bylo odkryto 11 hrobových jam v prostoru presbytáře kostela a 2 hroby v JV koutu lodi, další 3 pohřby pak v sondě umístěné v jižní kapli, t.j. v původním exteriéru kostela. Vzájemně se porušující pohřby je možné časově zařadit do širokého intervalu 13.-18. století.

Michal Zezula, SPÚ v Ostravě, Arch. odd. Opava

Literatura:

Grůza, A. - Goryczková, N. 1999: Stavebně historický průzkum kostela Nanebevzetí P. Marie v Branticích. Strojopis.

Prix, D. - Zezula, M. 2000: Archeologický výzkum Kostela Nanebevzetí Panny Marie v Branticích, okr. Bruntál. AH 24, 279-303.

Resumé:

Brantice (Bez. Bruntál), Nanebevzetí P. Marie Kirche. Mittlere und jüngere Burgwallzeit, Hochmittelalter, Neuzeit. Kirche, Gräberfeld. Rettungsgrabung.

BRNO (okr. Brno-město)

Husova ulice č. 14. Středověk, novověk. Sídlíště, fortifikace, město. Záchranný výzkum.

Prozkoumaná plocha pod budovou UMPRUM (SM ČR 1:5000 list Brno 9-0, 323 mm od Z s. č., 239 mm od J s. č.) přinesla celou řadu nových poznatků o fortifikační architektuře na Z obvodu historického jádra Brna. Výkopy pro výstavbu nových podzemních depozitářů muzea zasáhly prostor předhradebního a příhradebního vnějšího pásma. V získaných profilech a částečně i v plošných situacích byly postupně prozkoumány hradební příkop, parkánová hradba se dvěma baštami (jedna půlkruhová, druhá hranolová) a poté i část hlavní hradební zdi se situacemi pod úrovní terénu.

Důležité bylo také zjištění, že v prostoru mezi parkánovou hradbou a hlavní hradební zdí je několik vrstev, které se na základě nálezů keramiky podařilo datovat do první poloviny 13. století. Nejnižší středověká vrstva byla porušena základovým zdívkem hradby, proto se lze domnívat, že náleží ještě do předlokačního období osídlení města.

Hradební příkop byl dokumentován ve čtyřech příčných řezech. Bylo zjištěno, že jeho S průběh je z vnější strany opatřen zděnou kamennou plentou, zatímco J průběh byl zasekán do pevné podložní skály.

Prostor vně příkopu byl sledován ve velkém odkryvu v I. místnosti budovy UMPRUM. V nejzápadnější části místnosti byl zachycen relikt výrobního objektu ze 14. století. Ve stejné ploše bylo v blízkosti příkopu zachyceno ukloněné středověké souvrství s nálezy ze 14. století. Sklon středověkých vrstev respektoval hranu Z okraje příkopu, takže jeho existenci lze zaručeně klást již do 14. století.

Během výzkumu v prostoru příkopu (jeho Z okraj) byly dokumentovány příčné profily, které potvrdily existenci novověké vozové cesty využívané od 17.-18. století.

Mezi nejmladší archeologické doklady dále patří pozůstatky zděné architektury barokní konírny, která náležela k blízkým kasárnám a stávala v prostoru mezi městskou hradební zdí a parkánem. Pozůstatky této stavby byly sledovány v soustavě několika řad nosných a opěrných kamenných základů pilířů, které se přimykaly k hradební zdi a opěrnému zdivu parkánové hradby. V popisovaném areálu byl nalezen jediný objekt (jáma) který byl vyplněn vápnem a zlomky keramiky ze 17. století.

Ze 16.-17. století též pochází fragmenty cihlových odpadních kanálů (k. 906, 939) při SZ nároží budovy UMPRUM. První kanál (k. 906) byl porušen S obvodovým zdívkem stávající budovy a